

MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARNI O'QITISH METODLARI

*Jizzax davlat Pedagogika universiteti Pedagogika va psixologiya
fakulteti Maktab menejmenti yo'nalishi talabalari
Oltinboyeva Mashhura
Berdiyev Jahongir*

Anotatsiya: Maqola maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarni o'qitish jarayonida foydalaniladigan metodlarni yoritib beradi. Ushbu maqola orqali maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarga qanday metodlardan foydalanish kerakligi va bu metodlarning maqsad va vazifalarini bilib olishingiz va uni amaloyotda qo'llab ko'rishingiz mumkin bo'ladi.

Abstract: The article describes the methods used in the teaching of preschool children. Through this article, you can find out what methods should be used for preschool children and the objectives and functions of these methods and use them in action.

Аннотация: В статье описаны методы, используемые в обучении детей дошкольного возраста. Благодаря этой статье вы сможете узнать, какие методы следует использовать для детей дошкольного возраста, а также цели и функции этих методов и использовать их в действии.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim muassasalari, ta'lim, tarbiya, metod, tarbiyachi, sifat, maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar, ta'lim sifati, metodika.

Key words: Preschoolers, education, upbringing, methodology, educators, quality, preschool children, quality of education, methodology.

Ключевые слова: Дошкольники, образование, воспитание, методика, педагоги, качество, дошкольники, качество образования, методика.

Maktabgacha ta'lim - uzluksiz ta'limning yagona tizimining ajralmas qismi va birinchi bo'g'ini bo'lib, bu yerda shaxs asoslarini shakllantirish amalga oshiriladi. Inson rivojlanishining umume'tirof etilgan yosh davriyligiga muvofiq, maktabgacha yoshdagi bolalik tug'ilgandan 6 yoshgacha bo'lgan davrni o'z ichiga oladi, bunda bolaning motor, hissiy va intellektual sohalari faol shakllanadi, nutqi va asosiy aqliy jarayonlari rivojlanadi. , qobiliyatlar va ijtimoiy ahamiyatga ega fazilatlar. Maktabgacha yoshdagi bolalik davrida shaxsni shakllantirish jarayonining yuqori intensivligi bola bilan pedagogik o'zaro munosabatlarni amalga oshirish va uni rivojlantirish, tarbiyalash va o'qitish muammolarini hal qilishda ayniqsa samarali bo'ladi. Aynan shu qoida maktabgacha yoshdagi bolalarni o'ziga xos yosh xususiyatlariga ko'ra maqsadli o'qitish muammolarini umumiy va maktabgacha

yoshdagi didaktika rivojlanishining hozirgi bosqichi uchun eng dolzarb deb hisoblashga asos beradi.

Mahalliy maktabgacha ta'limning hozirgi holati aynan ana shu qoidalarga amal qiladi, bu esa yosh avlodga bo'lgan munosabatni, jamiyatda bolalar huquqlarining ustuvorligini va ijtimoiy va ta'lim siyosatining xususiyatlarini belgilaydigan me'yoriy hujjatlarda o'z aksini topgan: "Deklaratsiya. Bola huquqlari to'g'risida" (1959), "Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiya" (1989), "Maktabgacha ta'lim kontsepsiyasi" (1989), "Maktabgacha ta'lim muassasasi to'g'risidagi vaqtinchalik nizom" (1991), "Bolalar huquqlari to'g'risidagi odatiy qoidalar". Maktabgacha ta'lim muassasasi" (1995), "Rossiya Federatsiyasining maktabgacha ta'lim muassasalari uchun ta'lim dasturlarini ekspertiza qilish bo'yicha tavsiyalar" (1995).

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun davlat va nodavlat xarakterdagi yangi turdagi ta'lim muassasalarining (estetik va sog'lomlashtirish markazlari, qo'shimcha ta'lim guruhlari, bolalar bog'chalari-maktab majmualari va boshqalar) paydo bo'lishining aniq tendentsiyasi kuzatildi. Ularning faoliyati ota-onalarning tobora ortib borayotgan talabiga javob beradigan va bolalarning umumiy saviyasini oshirish, ularning individual qobiliyatlarini rivojlantirish, har bir shaxsning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarishga qaratilgan turli ta'lim xizmatlarini aholiga ko'rsatish bilan bog'liq. Bu jarayon yangi yondashuvlarni, shu jumladan maktabgacha yoshdagi bolani tarbiyalashda ta'riflashni talab qiladi. Maktabgacha tarbiya didaktikasining bolalarga boshlang'ich ta'lim fan va amaliyoti sifatida shakllanishi 1920-1930-yillardan boshlab eng muhim yo'nalish sifatida qaralgan aqliy tarbiya va rivojlanish muammosi bilan uzviy bog'liq edi. XX asr, P.P.Blonskiy, P.F.Kapterev, N.K.Krupskaya, J.I.Krasnogorskaya, A.M.Leushina, S.S.E.I. kabi mashhur o'qituvchi va psixologlarning asarlarida. Tixeeva, A.P.Usova? va boshqalar. Ushbu tadqiqotlar G'arbiy Yevropa mutafakkirlari - Ya.A.Komenskiy, I.G.Pestalotsi, F.Frebel, A.Desterveg, D.Dyui, M.Montessori va boshqa ko'plab pedagogik g'oyalarga asoslanib, ularni ishlab chiqish va to'ldirishga xizmat qilgan. milliy pedagogik madaniyat an'analari.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitishning xususiyatlari Maktabgacha bolaning aqliy rivojlanishining asosi hissiy madaniyatni yaxshilash, nutqni rivojlantirish, uning dunyoqarashini kengaytirish va tabiat hodisalari va ijtimoiy hayot haqidagi bilimlarni to'plash deb hisoblangan. Shu bilan birga, maktabgacha yoshdagi bolalarni bilim bilan qurollantirish aqliy jarayonlar va turli faoliyat turlarini rivojlantirish shartlaridan biri ekanligi qayta-qayta ta'kidlangan. Shunday qilib, bolaning umumiy rivojlanishida va uni maqsadli o'rganish jarayonida bilim komponentining ustuvorligini ta'kidlash kerak edi. Zamonaviy maktabgacha pedagogikada maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyaviy ishlarni tashkil etish muammosi alohida o'rin tutadi. Buning sababi shundaki, bugungi kunda ta'lim ishlarini

insonparvarlik, zo'ravonlik qilmaslik, sub'ektivlik, yaxlitlik va integratsiya tamoyillariga yo'naltirilgan loyihalash zarurati to'g'risidagi savol keskin ravishda paydo bo'ladi. Bu maktabgacha ta'limni rivojlantirishning hozirgi bosqichida etakchi tendentsiya sifatida qaraladigan ta'lim jarayonining sub'ekti sifatida bolaga insoniy munosabat va faol sotsializatsiyani yanada muvaffaqiyatli va kamroq og'riqli o'tkazish uchun uning ichki salohiyatini rivojlantirish zarurati. va tarbiya. Maktabgacha yoshdagi didaktika bolaning to'liq rivojlanishi uning uchun qiziqarli, mazmunli faoliyatda amalga oshirilishi kerak degan pozitsiyadan kelib chiqadi. Shu sababli, ta'lim jarayonini quruvchi o'qituvchi bolaga unga xos bo'lgan barcha xilma-xil faoliyat turlarini taqdim etishi, ularni pedagogik jihatdan malakali muvofiqlashtirishi va bir-biri bilan birlashtirishi kerak. Zamonaviy ta'lim strategiyasi maktabgacha yoshdagi xodimlarni rivojlanayotgan shaxsni ijtimoiylashtirish va individuallashtirish jarayonlarining birligi asosida ta'limni maqsadli loyihalash va moslashtirishga yo'naltiradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitishda matnlar, o'yinlar, animatsionlar va interaktiv darsliklar keng qo'llaniladi. Quyidagi metodlar yoshdagi bolalarni o'qitishda foydalaniladigan eng mashhur usullardir:

1. O'yinlar:

Yosh bolalar uchun o'yinlar o'rganish jarayonini ehtiyot bilan qilishga yordam beradi. O'yinlar o'rganishni qiziqarliroq va oson qiladi.

2. Qahramonlar va animatsionlar:

Animatsionlar va qahramonlar yosh bolalarga ma'lumotlarni o'rganishda yordam beradi. Bu tur usullar bilan ma'lumotlarni o'rganishning qiziqarli va ko'proq e'tkazuvchan bo'lishi mumkin.

3. Interaktiv darsliklar:

Interaktiv darsliklar yosh bolalarga ma'lumotlarni o'rganishda o'z ishtirokini oshiradi va ma'lumotlarni o'rganish jarayonini qiziqarliroq qiladi.

4. Matnlar va rasmlar:

Yosh bolalar uchun tayyorlangan matnlar va rasmlar ham ma'lumotlarni o'rganishda yordam beradi. Bu usul yosh bolalar uchun ma'lumotlarni tushuntirishda yordam beradi.

5. Qo'llanma va qo'llanmalar:

Yosh bolalar uchun tayyorlangan qo'llanmalar va qo'llanmalar ham ma'lumotlarni o'rganishda yordam beradi. Bu usul yosh bolalarni o'rganish jarayonini mustahkamlashga yordam beradi.

Singapurning maktabgacha ta'lim tizimi dunyoda eng yuqori darajadagi ta'lim tizimlari orasida o'rin oladi. Singapur maktablari o'quv dasturlarining sifati, o'qituvchilarining sifati va ta'limning innovatsion usullari bilan ajralib turadi. Quyidagi asosiy xususiyatlar Singapur maktabgacha ta'lim tizimini ajratadi:

1. Yagona ta'lim tizimi: Singapurda barcha o'quvchilar uchun yagona ta'lim tizimi mavjud. Bu ta'lim tizimi barcha o'quvchilarga barqaror va barqaror ta'limni ta'minlaydi.
2. Qulay va innovatsion ta'lim usullari: Singapur maktablari innovatsion ta'lim usullarini qo'llaydigan va yangiliklarga ochiq bo'lgan ta'lim tizimiga ega. O'quv jarayonida interaktiv darsliklar, o'yinlar, animatsiyalar va boshqa innovatsion usullar keng qo'llaniladi.
3. Yaxshi o'qituvchilar kadrlari: Singapur maktablari o'quvchilarni yaxshi tayyorlash uchun yuqori sifatli o'qituvchilardan tashkil topgan. O'qituvchilar o'quvchilarga ma'lumotlarni eng yaxshi usulda o'rgatishga intilgan.
4. Ta'limga qaramay boshqa rivojlanish sohalariga ham e'tibor berish: Singapur maktablari talabalarini faol fikr yuritish, muammolarni hal qilish va boshqa rivojlanish sohalariga ham e'tibor beradigan darsliklar tashkil etadi.
5. Test sinovlar va baholash tizimi: Singapurda test sinovlar va baholash tizimi juda chuqur rivojlangan. O'quvchilarining ma'lumotlarini tekshirish, baholash va ularga yordam bering.

Singapurning maktabgacha ta'lim tizimi oliy darajada sifatli ta'limni ta'minlaydi va o'quvchilarni dunyoda muvaffaqiyatga yetkazishga intilgan.

Ma'lumki, bu mamlakatdagi aksariyat oilalar bittadan farzandni tarbiyalamoqda. Shuning uchun ota-onalar bolalarni bolalar jamoasida tarbiyalashlari mumkinligidan xursand. Xitoyda bolalar bog'chalari davlat va xususiy bo'linadi. Birinchi navbatda, maktabga tayyorgarlik ko'rishga, ikkinchidan, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga katta e'tibor beriladi. Raqs va musiqa kabi qo'shimcha tadbirlar odatda alohida to'lanadi. Bolalar bog'chalarida olgan bilimlarning ko'p qismini amalda qo'llash mumkin. Masalan, ular o'simliklar ekish va ularga g'amxo'rlik qilishni o'rganadilar. O'qituvchi bilan birga ovqat pishiradi, kiyimni tuzatishni o'rganadilar. Junin xususiy bolalar bog'chalari tarmog'ida ta'limga o'ziga xos yondashuvni ko'rishimiz mumkin. Rais Van Xunning boshchiligidagi butun o'qituvchilar jamoasi bolalar uchun yagona o'quv dasturini ishlab chiqdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://cyberleninka.ru/article/n/ta'limda-innovatsion-texnologiyalarning-turlari-va-ahamiyati>
2. https://tsuull.uz/sites/default/files/14.innovatsion_texnologiyalarning_talim_so_hasidagi_orni.pdf